

JAARVERSLAG PRODESSE CONAMUR 2023

1. Bestuur

Bestuursleden	Functie	Aftredend	Herkiesbaar
Margreet van Gastel	voorzitter	2025	ja
Bert Kuiper	secretaris	2026	ja
Wim Verheggen	penningmeester	2024	ja
Barbara Peters	afgetreden in april 2023		
Hendrik Henrichs	lid	2024	ja

2. Leden

Op 1 januari 2023 had onze vereniging 287 individuele leden en 87 gezinsleden, totaal 461 leden.

Per 1 januari 2024 waren dit 277 individuele leden en 90 gezinsleden, totaal 457 leden.

Een kleine daling van het aantal individuele leden en een kleine groei van het aantal gezinsleden. Per saldo vier leden minder.

3. Ereleden

De vereniging kent één erelid, namelijk Onno Boonstra.

4. Contributie

Helaas moest de jaarcontributie worden verhoogd met € 5,--. Met ingang van dit jaar is de contributie € 40,00 voor individuele leden en € 45,00 voor een gezinslidmaatschap. De contributie voor jeugdleden is € 20,00.

5. Vergaderingen

De ledenvergadering vond plaats op 28 april in de Bakermat. Aanwezig waren 29 leden.

In de vergadering werd afscheid genomen van Barbara Peters met grote dank voor haar inzet. De Prodesseprijzen en de website werden daarbij met name genoemd. Het bestuur heeft 9 keer vergaderd, telkens bij een van de bestuursleden thuis.

6. Lezingen

Er zijn dit jaar 7 lezingen gehouden op de vaste laatste vrijdagavond van de maand in wijkcentrum De Bakermat.

Op 27 januari beet Onno Boonstra de spits af met de geschiedenis van de 170 Duitse landverhuizers die in 1828 op weg naar Brazilië strandden in Arnhem. Vervolgens vertelde Ingrid Jacobs ons op 24 februari de bewogen geschiedenis van de concertzaal Muis Sacrum vanaf 1847 tot 2022. Op 31 maart gaf Jan de Vries ons een sneak preview op de 'herijkte' nieuwe Canon van Arnhem.

Na afloop van de ALV op 28 april vertelde de hoofdredacteur Dolly Verhoeven ons over de totstandkoming van de vier boeken van het Verhaal van Gelderland.

Na de zomerpauze gaf Jaap Boersema op 29 september een lezing onder de titel 'Arnhem, Driel en Vreeswijk in 1944, plaatsen aan dezelfde rivier'.

Daarna was het op 27 oktober de beurt aan Chris Bruggenkamp over de relatie van Arnhem en de slavernij. Tot slot kwam op 24 november stadsarcheoloog Martijn Defilet ons informeren over de recente resultaten van het archeologisch onderzoek in de zuidelijke binnenstad.

De lezingen werden dit jaar georganiseerd door Jos Huver en werden goed bezocht.

7. Excursies

De voorjaarsexcursie ging naar de Koning Willem III kazerne te Apeldoorn. In gebouw 24 van deze kazerne was van 25 september tot 29 oktober 1944 het Airborne Military Hospital Apeldoorn gevestigd. Hier waren ruim 1750 gewonde geallieerde militairen ondergebracht die tijdens de Slag om Arnhem door de Duitsers krijgsgevangen waren gemaakt. Op 17 oktober 1944 verstopte de Schotse divisiearts kolonel Greame Warrack zich in een holle ruimte in zijn werk- slaapkamer. Hij ontsnapte en wist bevrijd Zuid-Nederland te bereiken.

Aan de excursie namen ongeveer 25 leden deel en kan zeer geslaagd worden genoemd.

8. Arnhems Historisch Tijdschrift (AHT)

De redactie

Gedurende het jaar 2023 was de redactie als volgt samengesteld:

- Stef Ketelaar, hoofredacteur (tot septembernummer)
- Hendrik Henrichs, eind- en beeldredacteur
- Hans Schouwenburg, algemeen redacteur
- Ingrid D. Jacobs, algemeen redacteur
- Christian Korbeld, algemeen redacteur
- Tom Willemsen, algemeen redacteur (vanaf septembernummer)
- Jan Storms, redactiesecretaris en algemeen redacteur (gedurende een deel van het jaar)

Het septembernummer was het laatste van hoofdredacteur Stef Ketelaar. Na twee termijnen van vier jaar nam hij afscheid. Voor de rest van het jaar functioneerde de redactie voorlopig zonder hoofdredacteur en werden diens taken verdeeld.

De redactie vergaderde 4 keer, op 10 januari, 19 april, 4 juli en 10 oktober.

Het tijdschrift

Het AHT werd behalve aan de leden verstuurd aan 30 relaties (zusterorganisaties, adverteerders, bibliotheken, pers)

De omvang bedroeg voor elk nummer 60 pagina's binnenwerk.

De opmaak, het drukken en het verzendklaar maken werden uitgevoerd door HPC drukkerij te Arnhem.

De inhoud

Behalve de vaste rubrieken (Nieuws van het Gelders Archief, rondje wijkkranten, recensies en de Canon van Arnhemse geschiedschrijvers) verschenen er 16 artikelen in het tijdschrift, geschreven door twee redacteurs en veertien andere auteurs.

Verder waren er twee grote interviews, gemaakt door duo's : drie redacteuren en één oud redacteur.

Digitalisering

Een groot deel van de verschenen jaargangen kan (via de catalogus van Rozet en via onze eigen website) digitaal worden gelezen. In 2023 is jaargang 2020 daaraan toegevoegd.

9. Website

Webmaster Barbara Peters hield tot haar aftreden de site actueel en aantrekkelijk. Ook daarna heeft zij nog werkzaamheden verricht.

In het najaar ontdekte een oplettend lid merkwaardigheden in de website. De site bleek ernstig geïnfecteerd en moest enige tijd 'uit de lucht worden genomen'. Aan het herstel wordt nog steeds gewerkt.

10. Nieuwsbrief

In 2023 zijn 7 digitale nieuwsbrieven verstuurd (2 minder dan beoogd door persoonlijke omstandigheden van de redacteur).

De nieuwsbrief bevat een overzicht van evenementen die betrekking hebben op de geschiedenis van Arnhem en de activiteiten van de vereniging en wordt verstuurd naar de leden van wie we het mailadres kennen (de Historische Kring Elden stuurt hem door naar haar leden).

11. Kantstroken

In 2023 is er geen kantstrook aangebracht.

12. Boekenserie Arnhemse Geschiedenissen

Na een vraag van DrieGasthuizenGroep over het bundelen van de artikelen over de geschiedenis van de drie Gasthuizen die Menno Potjer voor het AHT heeft geschreven, is besloten samen met de Steunstichting Arnhemse Gasthuizen (onderdeel van DrieGasthuizenGroep) een nieuw deel in de serie Arnhemse Geschiedenissen uit te brengen. Daarin worden alle artikelen uit het AHT over de drie gasthuizen opgenomen en zoveel tot een samenhangend geheel gemaakt. Het boek zal in het tweede halfjaar van 2024 verschijnen.

13. DAG van de Arnhemse Geschiedenis

Voor de DAG van de Arnhemse geschiedenis maakte Prodesse een quiz voor een breed publiek met de titel: De grote Arnhemse Eureka momenten Quiz. Het thema van de DAG, en dus ook voor deze quiz was 'EUREKA!'

De quiz is gemaakt door twee HAN-studenten, 2^e jaars van de opleiding leraar geschiedenis, begeleid door Prodesse bestuurslid Henrichs.

De studenten oriënteerden zich in de Arnhemse geschiedenis en maakten daarmee vragen. Omdat de Quiz gericht zou zijn op een breed publiek, oud en jong, met en zonder veel kennis van de Arnhemse geschiedenis liepen de onderwerpen ook breed uiteen : zo waren er bijvoorbeeld vragen over de (Arnhemse) uitvinder van de PET-

fles, over Lorenz, over Vitesse en over de Grondwetsherziening van 1848 in de Arnhemsche Courant.

De studenten, Anne Maatman en Eva Sennema, maakten de quiz in digitale vorm, zodat deze op een groot scherm gespeeld konden worden in het Auditorium van Rozet. Quizdeelnemers konden via hun mobiele telefoon inloggen en meespelen. Als prijzen waren er vrijkaarten voor Museum Arnhem, voor het Watermuseum en voor een wandeling bij 't Gilde Stadswandelingen.

De quiz werd op zaterdag 7 oktober en zondag 8 oktober drie keer gespeeld.

14. Wijkgerichte activiteit

Dit jaar was Elderveld aan de beurt. Samen met de wijkvereniging hebben wij op zondag 7 mei een historische middag georganiseerd in de Steenen Camer, in het gebouw van de Biologische Tuinvereniging Elderveld.

De middag werd geopend met een lezing van Jan de Vries getiteld *Sint Nicolaas en Catharijn in het Eldensche Veld 1550 – 1850*. Vervolgens heeft oud-voorzitter Frans Kleijn een aantal eerste wijkbewoners geïnterviewd en de middag werd afgesloten door Geert Visser met zijn lezing *100 jaar Eldensche Veld 1870-1970*.

De bijeenkomst werd opgeluisterd met een tentoonstelling van oude ansichten door Frans en Theo Brink.

De grote opkomst heeft de verwachtingen van het bestuur van de wijkvereniging overtroffen en de reacties waren enthousiast.

15. Prodesseprijs voor de Arnhemse Geschiedenis

De jury, bestaande uit Meike Verhagen, Eline van Straaten, Barbara Peters, Hans Gulpen, Peter Jetten en Wim Verheggen, had dit jaar als thema gekozen “Arnhem bij de bron”. De prijs was voor een persoon of instelling die een bijdrage heeft geleverd aan het blootleggen van de geschiedenis van Arnhem, daarbij met bijzondere aandacht aan het ontstaan van Arnhem.

Mede op basis van voordrachten door het publiek heeft de jury drie personen of instellingen geselecteerd. Dit waren het project Arnhem 3D, de Stichting Jansbeek Boven Water en Jan de Vries.

Jan de Vries werd de winnaar. De prijs werd hem uitgereikt tijdens de DAG van de Arnhemse Geschiedenis.

16. Arnhemkunde

Samen met Rozet en 't Gilde Stadswandeling Arnhem verzorgt Prodesse Conamur de cursus Arnhemkunde .

De basis cursus geeft een algemeen overzicht van de geschiedenis van de stad in een chronologisch verhaal en omvat drie lezingen en drie stadswandelingen. Films, beelden en historische objecten, bijvoorbeeld uit de collectie van het Erfgoedcentrum Rozet, maken de geschiedenis van Arnhem tastbaar en een belevenis.

De docenten zijn Onno Boonstra en Jan de Vries.

Hij wordt 2x per jaar (in het voor- en in het najaar) aangeboden, zo ook in 2023.

Naast de basiscursus worden verdiepingsmodules aangeboden, waarin dieper op het behandelde onderwerp wordt ingegaan en die verzorgd worden door steeds wisselende docenten. In 2023 ging die over de geschiedenis van verkeer en vervoer in Arnhem, verzorgd door Ton Burgers.

Er is meer dan voldoende animo onder de Arnhemmers om de cursus te volgen. Steeds is hij helemaal of bijna volgeboekt.

17. Zorg voor historisch erfgoed

Prodesse Conamur zet zich in voor het behoud van en goede zorg voor historisch erfgoed. In 2023 hebben de volgende zaken gespeeld:

- Klarendalseweg 137
Het pand op de Klarendalseweg 137 is van de kruideniersketen Zijlstra geweest en heeft een fraaie gevel. Wij hebben – al in 2019 – de gemeente gevraagd het op de monumentenlijst te plaatsen. In 2023 is dat gebeurd.
- Kruis van Klingelbeek
Mede door onze bemoeienis is dit kruis, dat stamt uit het einde van de 16de eeuw, destijds gestaan heeft aan de Utrechtseweg maar via allerlei omwegen in Doesburg terecht was gekomen, weer terug waar het ooit was.
- Het Arnhemse dialect
We hebben steun uitgesproken voor de inspanningen van de Werkgroep Plan Erkenning Kleverlands in Gelderland om erkenning te verkrijgen van het Kleverlands dialect. Het “Ernems” maakt daar deel van uit.
- Stadspoorten
We hebben bij het college van B&W bepleit dat de (contouren van de) oude stadspoorten weer zichtbaar worden gemaakt. De herinrichting van het Willemsplein biedt daarvoor goede kansen. De gemeente heeft daarop positief gereageerd en onderzoekt – in overleg met ons - hoe dat het beste kan.
- Huis Vrijland
Defensie had plannen Huis Vrijland te slopen. Samen met anderen hebben wij actie ondernomen sloop te voorkomen. Met succes. Nu wordt onderzocht hoe het pand een zinvolle bestemming te geven.
- Korenmolen de Hesch
Een projectontwikkelaar heeft plannen om op de plek waar de waterkorenmolen de Hesch - aan de Slijpbeek - gestaan heeft, huizen te bouwen. De Bekenstichting en de Bewonersgroep Klingelbeek hebben een zienswijze ingediend bij de gemeente i.v.m. de voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan. Wij hebben die medeondertekend.

18. Samenwerking

Prodesse Conamur werkt van harte samen met anderen om de doelstellingen te realiseren. Activiteiten waar we structureel samenwerken met anderen zijn de cursus

Arnhemkunde, de digitalisering van het AHT, de digitale nieuwsbrief, de DAG van de Arnhemse geschiedenis e.a.

Ook incidenteel zoeken we aansluiting bij anderen of werken met hen samen. In het bijzonder noemen we in dat kader de Historische Herberg, de Stichting Open Monumentendag, de Stichting Monuscript, de Vereniging Vrienden van Sonsbeek en 't Gilde Stadswandeling Arnhem.

Ook zijn wij actief binnen / lid van Erfgoed Gelderland.

19. Vragen van derden

Ook dit jaar waren er diverse vragen vanuit de samenleving. Meestal konden wij de vragenstellers op weg helpen. Ook werden met enige regelmaat historische voorwerpen aangeboden, vaak uit nalatenschappen. Omdat wij zelf niet collectioneren verwijzen wij door naar het erfgoedcentrum en het Gelders Archief.

20. Steun aan activiteiten

Regelmatig ontvangen we vragen van personen die subsidie willen aanvragen voor een publicatie of een andere activiteit. Daarvoor is rechtspersoonlijkheid nodig. Prodesse wordt dan gevraagd subsidie aan te vragen. We vinden het belangrijk om het doen van onderzoek en het schrijven van een boek over de resultaten daarvan te stimuleren en te ondersteunen met de intussen opgebouwde kennis over de wereld van subsidies. Als het onderwerp past binnen onze doelstelling werken we daaraan mee.